

BOSHLANG'ICH SINIF DARS MASHG'ULOTLARINI STEAM YONDASHUVI ASOSIDA TASHKIL ETISH

Imamova Gavxaroy Maxmudjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti 1-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8117618>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston ta'lim tizimidagi yangi o'zgarishlar, qaror va farmonlar haqida ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek ta'limdagi yangi yondashuv STEAM ta'lim texnologiyasi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi tahrirdagi ta'lim to'g'risidagi qonun, Milliy o'quv dasturi, STEM, STEAM ta'lim texnologiyalari o'ng va chap miya yarim sharlari funktsiyalari.

ORGANIZATION OF ELEMENTARY CLASSROOM CLASSES ON THE BASIS OF THE STEAM APPROACH

Abstract. This article presents information about new changes, decisions and decrees in the educational system of Uzbekistan. Also a new approach in education has been highlighted in STEAM education technology.

Key words: education law in the New Edition, national curriculum, STEM, STEAM education technologies functions of the right and left cerebral hemispheres.

ОРГАНИЗАЦИЯ УРОКОВ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ НА ОСНОВЕ ПОДХОДА STEAM

Аннотация. В данной статье представлена информация о новых изменениях, постановлениях и указах в системе образования Узбекистана. Также новый подход в образовании технология обучения Steam был освещен.

Ключевые слова: закон Об образовании в новой редакции, национальная учебная программа, STEM, образовательные технологии Steam функции правого и левого полушарий головного мозга.

So'nggi yillarda O'zbekiston ta'lim sohasini isloh qilish keng miqyosda amalga oshirilmoqda. Jumladan 2020-yil 23-sentabrda yangi "Ta'lim to'g'risidagi qonun" qabul qilindi. Qonun 11 bob, 75 moddadan iborat. Ta'limdagi islohotlar bu bilan cheklanib qolmasdan Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi "Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limini, davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 187-qarori orqali O'zbekiston Respublikasida uzluksiz ta'lim tizimini qayta shakllantirish va xalq ta'limini jahon andozalari darajasida tashkil etishga qaratilgan keltirilgan. 2022-yil 11-mayda "2022-2026-yillar xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha Milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida" prezident farmoni bilan tasdiqlandi. O'zbekistonda xorijiy tajribalardan foydalanilgan holda Milliy o'quv dasturi ishlab chiqildi. Bu haqida prezidentning "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish choratadbirlari to'g'risidagi" (PF-6108-son06. 11.2020-yil) farmonida so'z boradi.

Milliy o'quv dasturi o'zi nima? Milliy o'quv dasturi-har bir sinf bosqichi yakunida o'quvchilardan ketiladigan natijalarni hamda bir sinfdan keyingi sinfga o'tishni va o'quvchi qanday natijalarni qo'lga kiritishi kerakligi va baholash jarayonini tushuntirishga yo'naltiruvchi hujjatlar. Bu kabi qator o'zgarishlardan biri ta'limdagi STEAM yondashuvdir O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risidagi" PF-5712-son

farmoniga ko'ra innovatsion ta'lim jarayoniga o'tish zamonaviy kadrlarga bo'lgan ehtiyojni inobatga olish, AKT va ta'lim berishning yangi metodlarini joriy etish, dars jarayonini STEAM ta'lim texnologiyasi talablari asosida tashkil etish, STEAM fanlarini o'qitish bo'yicha kurslardan o'tgan pedagoglar 2023-yilda 10%, 2030-yilga kelib 50%ga yetishi yangi kasbiy kompetensiyalarni o'zlashtirish uchun zarur bilimlar bazasini shakllantirish kabi vazifalar belgilangan.

STEAM atamasi ingliz tilidagi "Science", "Technology", "Engineering", "Arts," "Maths" so'zlarining bosh harflarini anglatadi. STEAM atamasi aslida STEMning to'ldirilgan ko'rinishi hisoblanadi, ya'ni $STEM+ART=STEAM$. STEM chap miya yarim shari funksiyalarini rivojlantiradi. ART esa o'ng miya yarim shari funksiyalarini rivojlantiradi. Chap miya yarim shari funksiyalariga analitik, induktiv, deduktiv, tanqidiy fikrlash, til, o'qish va yozish qobiliyatlari kirsa, o'ng miya yarim shari funksiyalariga Ijodkorlik, tasavvur, his-tuyg'ular va boshqalar kiradi. Endi o'z navbatida bizda STEAM yondashuv bizga nima uchun kerak degan savol paydo bo'ladi. STEAM ta'lim texnologiyasining afzalliklari nimada?

STEAM ta'limining afzalliklarga biri shuki u fanlar bo'yicha emas mavzular integratsiyalashuvi ta'lim. Avvallari darslar chiziqli ko'rinishda amalga oshirilgan bo'lsa endi darslar spiralsimon ko'rinishda olib boriladi. Yana bir afzalliklarga biri esa haqiqiy hayotda ilmiy va texnik bilimlarni qo'llash. Bizga ma'lumki yangi milliy o'quv dasturi PISA, PIRLS, TIMSS, EGRA, EGRA kabi xalqaro musobaqalarda yetakchi o'rinlarni egallagan Finlandiya, Yaponiya, AQSh kabi davlatlarning o'quv dasturlari asosida yaratilmoqda. Haqiqiy hayotda ilmiy va texnik bilimlarni qo'llash afzalligi ham Finlandiya ta'lim tizimidagi "Amaliylik" tamoyiliga to'g'ri keladi deb aytak bo'ladi. STEAMning afzalliklari birgina bular bilan cheklanib qolmasda u yana:

- tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va muammolarni hal etish;
- o'z kuchlariga ishonchni orttirish;
- faol muloqot va jamoaviy ishni tashkillashtirish - o'quvchilarni hayotning texnologik yangiliklariga tayyorlash;
- texnik fanlarga qiziqishini rivojlantirish;
- loyihalarga ijodiy va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish - ta'lim va martaba o'rtasidagi ko'prik; kabi afzalliklarni ham o'z ichiga oladi. STEAMning afzalliklarini bilib oldik endi navbat STEAM ta'limda qaysi bosqichda amalga oshiriladi?

STEAM ta'lim texnologiyasining amalga oshirish bosqichlari quyidagicha:

- hal etilishi lozim bo'lgan dolzarb muammoli vaziyat hosil qilish;
- muammoni hal etish rejasini tuzish;
- konstruksiya va modullarning protipini yaratish;
- kamchiliklarni bartaraf etish yakuniy natijalarni taqdimot qilish;
- bajarilgan ishni baholash;

Bugungi kunda barkamol avlodni tarbiyalash muhim vazifalardan biri sanaladi. Bu vazifani bajarish, asosan pedagoglarga bog'liq bo'ladi. Shu maqsadda yoshlarni bilim olishga katta e'tibor qaratish lozim. Yurtboshimiz ta'kidlaganidek yoshlarni erkin fikrlash va mustaqil hayotga yo'naltirishimiz kerak. Bu borada STEAM texnologiyasi bizga qo'l keladi. STEAM-tabiiy fanlar, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika fanlarini uyg'unlikda o'qitish uslubidir.

STEAM texnologiyasida nazariy va amaliy bilimlar uyg'unligiga e'tibor qaratiladi. STEAM ta'lim muhitida bolalar bilimga ega bo'ladilar va darhol undan foydalanishni

o`rganadilar. Milliy dastur asosida ishlab chiqilgan 1-2 sinflarning ona tili va o`qish savodxonligi, tabiiy, matematika darsliklarida berilgan mavzularga STEAM texnologiyasi asosida yondashib, darslar tashkil etsa bo`ladi.

Xususan tabiiy fanlarda har bir mavzu nazariy ham amaliy tarzda berilgan. Jumladan 2-sinf tabiiy fanida Yer- sayyora mavzusi berilgan. Bu mavzuni o`rganishda o`quvchilar nazariy bilim bilan birga amaliy mashg`ulot ham o`tkazishadi. O`quvchilar yer shari, quyosh modelini yasashadi. Bu bilan ular yer shari quyosh atrofida aylanishini amaliy bilib oladilar shu bilan birga yer sharining global muammolarini bartaraf etish choralari o`ylab topishadi. Bir shu mavzu asosida o`quvchilarni bilishga, fikrlashga, mustaqil ishlashga, ijodkorlikka undash mumkin. Nafaqat darslarda balki sinfdan tashqari mashg`ulotlarda ham STEAM texnologiyasidan oqilona foydalanish kerak. Mashg`ulotlarni tashkil etishda kasb, hunar egalari taklif etilsa, ular o`z kasblari haqida nazariy bilim bilan birga amaliy ko`rsatib bersa, bu bolalarda yaxshi taassurot qoldiradi. Kelajakda kasb tanlashda, o`z yo`nalishini topib oladilar.

Xulosa qilib aytganda zamonaviy boshlang`ich ta`lim uchun istiqbolli, ustivor yo`nalishlardan biri bu-o`quvchilarni yetuk shaxs sifatida rivojlanishi hamda milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash asosida iboratdir. Boshlang`ich sinf o`qituvchi va o`quvchilarining zamonaviy ta`limda o`rni haqida o`rganishda ushbu maqoladan foydalanishni talaba, ilmiy izlanuvchilar hamda boshlang`ich sinf o`quvchilari uchun tavsiya etiladi. Zamonaviy ta`limning o`rni O`zbekiston yoshlarining kelajagidir.

REFERENCES

1. Тихомирова Н.В. "Умные" кадры для СМАРТ-города
2. Тихомирова Н.В. Глобальная стратегия развития СМАРТ-университета.
3. Днепровская Н.В., Янковская Е.А., Шевцова И.В. Понятные основы концепции смарт-образования // Открытое образование. 2015. № 6. С. 43–51.
4. Rushona Zohidjon qizi, M. (2023). TA`LIMDA INNOVATION TEXNOLOGIYALARNING O`RNI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 352–355. извлечено от <http://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/3559>
4. Abdunabiyevich. (2023). DARSLIKDA YORITILGAN ZULFIYAXONIM MAVZUSINI STEAM YONDASHUVI ASOSIDA O`RGANISH . ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 20(2), 98–103. Retrieved from <http://www.newjournal.org/index.php/01/article/view/5665>
5. Karimova S. THE ROLE AND IMPORTANCE OF "NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS // Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B6. – С. 214-218. <https://cyberleninka.ru/article/n/the-role-and-importance-of-natural-sciences-in-the-development-of-understanding-of-nature-in-general-secondary-schools>
6. Karimova, Sevara. "CHARACTERISTICS OF NATURAL TEACHING METHODOLOGY." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.11(2021):737-740. <https://cyberleninka.ru/article/n/characteristics-of-natural-teaching-methodology>.
7. Karimova, S. (2022). THE ROLE AND IMPORTANCE OF "NATURAL SCIENCES" IN THE DEVELOPMENT OF UNDERSTANDING OF NATURE IN GENERAL

- SECONDARY SCHOOLS. Science and innovation, 1(B6), 214-218.
https://scholar.google.ru/scholar?oi=bibs&hl=ru&q=related:U44vQrlxbmgJ:scholar.google.com/#d=gs_cit&t=1688541079051&u=%2Fscholar%3Fq%3Dinfo%3AU44vQrlxbmgJ%3Ascholar.google.com%2F%26output%3Dcite%26scirp%3D0%26hl%3Dru
8. Shahriddinova, K. S. (2023). Didactic Features Of Development Of Nature Perception Skills Of Primary School Students. Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching, 19,183-187. https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=hwbD3-4AAAAJ&citation_for_view=hwbD3-4AAAAJ:2osOgNQ5qMEC
9. Shahriddinova, K. S. (2023). INTRODUCING CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WITH THE WORLD. American Journal of Applied Science and Technology, 3(06), 09-14.<https://scholar.google.ru/scholar?oi=bibs&hl=ru&cluster=13806731731211743229>